

glas

slovenske kulturne akcije

L. XII. 22 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 14. X. 1965.

ZADEVA ZA OBČANE

A. G.

Med kritičnimi obravnavami položaja v Sloveniji, kolikor jih režim dopušča, je zanimiva ta, ki ji je *Matevž Kmecl* dal obliko zvočne igre in naslov „Zadeva za občane“. (Priobčena je bila letos v ljubljanski reviji Problemi, št. 20-21.)

Okvir zvočne igre je poskusna maturitetna naloga v zadnjem razredu srednje šole. Ko iščejo dijaki, s čim napolniti témo Najlepša je mladost, se iz njih doživetij in razmišljanj sestavi precej natančna podoba študentskih razmer na ozadju celotnega položaja doma. Kljub poskusom, da izstopijo nekatere svetle barve, je podoba temna, zakaj resničnost je tragična, silno tragična.

Nekateri dijaki se v mladostnem idealizmu še nočejo sprijazniti z razmerami. A neuspehi takih uporniških poskusov jim svetujejo oportunitizem in hinavščino. Zato se vsi odločijo napisati za nalogo lepo zveneče, uradno v naprej odobrene fraze.

Avtor se na koncu dobro napisane zvočne igre sprašuje: kje je krivda, da so se dijaki odločili za laž (kar je samo ena od posledic splošnega zla)? Odgovori, ki jih najde, so le delni in za poslušavce (kot najbrž tudi za pisca samega) nezadovoljivi. Zato jih bomo po predvajanju celotne zvočne igre analizirali in skušali odkriti globlje vzroke za strahotne pojave v „socialistični stvarnosti“. Podlago za to bo dal komentar idejne in moralne problematike, ki jo igra vsebuje ali nakazuje.

Zvočno igro je za ta večer naštudiral, režiral in na trak posnel režiser *Maks Borštnik*, član Gledališkega odseka Kulturne akcije.

Slovenska kulturna akcija

Filozofski odsek

Enajsti kulturni večer, v soboto 23. oktobra ob 19. v salonu Bullrich, Sarandí 41, capital

ZADEVA ZA OBČANE

(Ob slušni igri *Matevža Kmecla* bo analiza o sodobnih problemih v domovini.)

Večer bo vodil *prof. Alojzij Geržinič*, slušno igro pa je režiral in na zvočni trak posnel *Maks Borštnik*.

Lepo prosimo za točnost. Ker bo izvedba zvezana s stroški, prosimo za prostovoljne prispevke!

Do nas segajo zbegani in čudni glasovi, zaradi katerih se moramo večkrat zamisliti, kateri nas presenečajo in žaloste, kajti ti glasovi prihajajo ne samo iz množice tistih, ki nimajo sreče, imeti našo vero (in že ta val nesprotnih kritikov nam je vzrok najbolj notranje potrnosti in podne neizmerne in budeče ljubezni), temveč pogosto prihajajo taki glasovi iz boljših predelov božjega ljudstva, ki so nam vedno tako zvesti in blizu, kjer redno nauk cerkve hrani gorečnost studijev, goji trdnost mišljenja, časti rodovitnost krščanskega življenja. Prihajajo v odmevu starih in modernih zmot, ki jih je Cerkev že poprivila in obsodila in izključila iz dedine svojih resnic. Ali pa da bi predlagali hipoteze kakor nakrat spremenjene v trditve, ki bi se rade imenovalle znanstvene, katere stavlja pod vprašaj načela, zakone, izročila, na katera je Cerkev trdno vezana in od katerih se prav po nobeni supoziciji ne more odločiti. Ali pa, da bi podtaknili revulzivne kritike o zgodovini in o strukturi cerkve in da bi predložili radikalni reviziji vse njene apostolske dejavnosti in nje navzočnosti v svetu, tako da bi cerkev, namesto da bi znova dobila tiste moči in tiste nove oblike, ki se zanje prizadeva koncilski pridanajstitev, nazadnje končala v v priličenju k tistemu svetu, ki nasprotno pričakuje od nje žar njene luči in moč njene soli, ne pa uslužne vda je svojim prepornim teorijam in svojim profanim nravam.

PAVEL VI, 6. 8. 1965

I Z Š L O MEDDOBJE IX

št. 1-3

200 strani - cena 600 pesov

GLAS izhaja kot štirinajstdnevnik in se renično trudi, da bi s kar najbolj pisanim gradivom skušal vse bravce sproti obveščati o kulturnih in nujnih narodnih problemih. Splošno mnenje je, da dostojno in uspešno opravlja svoje poslanstvo, vendar želi biti še popolnejši in res opominjati na vse probleme in dogodke doma in po svetu. — Ker ga mnogim pošiljamo zastoj, prosimo, da nas podpro s prispevkom za SKLAD GLASA. — Naše še intenzivnejše delo bo skušalo poplačati dar, zlasti pa izraziti zahvalo za zaupanje in ljubezen do lista in do SKA!

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 6228
R. P. I. 847847

kronika

Deseti kulturni večer

Dvajsetletnice zaključka revolucije na domačih tleh se je Slovenska kulturni akcija hkrati z ostalimi društvi in ustanovami že spominjala v juniju 1965 in je bila v tem okviru razpisana tudi Velikonjeva literarna nagrada SKA prav v središče tedanjih dogodkov, saj je pesnik in pisatelj Velikonja umrl 24. junija 1945, pod streli komunistične justice... Vendar smo že ob začetku letošnje sezone napovedali, da se bomo na posebnem večeru spomnili tudi ostalih kulturnih delavcev ki so padli kot žrtve — doma ali potem že v zamejstvu.

Deseti večer, posvečen književnikom — mučencem je vodil 2. oktobra prof. dr. *Tine Debeljak*. Večer je začel predsednik *Ruda Jurčec*, ki je podčrtal med drugim: že pred desetimi leti, ko smo slavili spomin pisatelja Narteja Velikonje, je bilo poudarjeno, da pesnik ne umre, kajti v svojih delih živi vsemu potomstvu. V borbi proti revoluciji padli književniki niso popolnoma umrli, saj so njih dela še vedno živa med nami, ko nam iz njih rastejo ne več kot protirevolucionarji, ampak pravi glasniki revolucije duha, ki je edina sposobna rešiti dostojanstvo človeka v borbi za zmago resnice, pravice in ljubezni. Vendar pa naj velja večer tudi kot priznanje in zahvala dr. Tinetu Debeljaku, ki je večino mladih padlih vzgojil in nam jih potem v emigraciji tudi reševal.

Za pravo podobo padlih borcev je dr. Tine Debeljak nato podal okvirne misli o njihovem mestu v borbi in slovenski književnosti. Skiciral je kratke literarne portrete vseh padlih in razložil, zakaj je v večer vključil tudi Antona Nováčana in pa pred kratkim tragično umrlega Ludveta Potokarja. Dela so v odlomkih prebrali dr. Tine Debeljak, in gospodične Brula in Jožejka Debeljak, pa gg. Jože Žakelj, Božidar Vivald in Tine Debeljak ml. Spored pa je zajemal tekste Narteja Velikonje, Ludveta Potokarja, Kolenca, J. Borštnarja, Franceta Kunstlja, Stanka Bračka, Zormana, Balantiča, Ivana Hribovška in Antona Nováčana.

Slovenska kulturna akcija se še posebej zahvaljuje vsem sodelujočim za lepo izvedeno pietetno slovesnost.

Za SKLAD GLASA so darovali: gospod *Franci Markež*, Merlo, 500 pesov; g. *Marko Kremžar*, Hurlingham, 279 pesov; g. *Franc Rozina*, Milwaukee, ZDA, 2 in pol dolarja; ga. *Anica Tušur*, ZDA, 2.80 dolarja; ga. *Ana Guber*, Chicago, 2 dolarja; č.g. p. *Vendelin Špendov*, ZDA, 2 dol., g. *Jože Mavrič*, S. Martín, 520 pesov; g. *Jože Omahna*, Berazategui, 200 pesov; č. g. *Milko Povše*, La Plata, 200 pesov; ga. *Franciška Reja*, Morón, 50 pesov. — Vsem se najiskreneje zahvaljujemo za plemenite darove!

— Založba Herder v Freiburgu izdaja revijo "Wort und Wahrheit", mesečnik za vero in kulturo. V aprilski številki je objavila članek Viktorja Meierja "Jugoslawien nach dem Parteikongress". Sploh prinaša revija zelo podrobne analize o položaju v donavskem bazenu, zlasti o stanju Cerkve pod komunističnimi režimi.

— Ravnateljstvo državne gimnazije za Slovence v Celovcu je izdalo VIII. letno poročilo za šolsko leto 1964-1965. Stroške za natis je tudi letos v veliki meri prevzelo združenje staršev, natisnila pa tiskarna Družbe sv. Mohorja.

Slovaška Matica, ustanovljena l. 1863 v Turčianskem Svatem Martinu na Slovaškem, je l. 1963 slavila v izseljenstvu 100-letnico svoje ustanovitve. Doma na Slovaškem je pod komunističnim režimom še kljubovala do l. 1948, ko je „padel ves narod in je morala pasti tudi Matica“. Ta ustanova je imela srečo, da sta se v izseljenstvu znašla predsednik Matice (od leta 1932) pisatelj *Josef Ciger Hronsky*, in tajnik prof. *Stanislav Mečiar*. Ta dva sta vzdrževala pravno kontinuiteto in tudi notranjega duha Slovaške Matice ter sta tudi največ pripomogla, da se je za stoletnico ustanovil pripravljalni odbor za *Zamejsko Slovaško matico* (Prípravná správa Zahraničnej Matice Slovenskij). Ta je za stoletnico l. 1963 izdala obširen *Letopis na ste výročie Matice Slovenskij*, ki ga je uredil prof. dr. Mečiar, toda na žalost že po smrti predsednika Hronskega, ki je umrl l. 1960. Bil je to dan potem, ko je pisal svoje lepo pismo Slovenski kulturni akciji za slovaški večer posvečen Kukučinu, na katerem smo ga prebrali drugi dan po njegovem pogrebu v Lujánu. Ta letopis obsega poleg pozdravov predsednikov raznih slovaških narodnih ustanov in čestitk najvišjih cerkvenih in političnih zamejskih osebnosti zgoščeno zgodovino Slovaške Matice od začetka do konca, ki ga zaključuje Mečiarjev nekrolog Hronskemu in še pred smrtjo za Letopis napisan Hronskega članek o petdesetletnici tajnika Mečiarja. Odslej je prevzel vso skrb za Slovaško Matico v zamejstvu prof. dr. Mečiar, ki ji je najprej uradno spremenil ime v *Zahraničná Matica Slovenská* in ji stoji on na čelu.

Pod njegovim vodstvom je Slovaška Matica v zamejstvu po Letopisu izdala že dve knjigi: l. 1964 zbirko Hronskega črtic, ki še niso bile zbrane v knjigi. Zbral jih je Mečiar in izdal pod naslovom *J. C. Hronsky: Pohár z brušeného skla* (str. 173). Zbirka vsebuje pet novel, izmed katerih so 4 izšle v Matični leposlovni reviji *Slovensky Pohlády* (1940-1944), ena pa je tiskana prvič naravnost iz rokopisa v zpuščini.

Teh pet novel pokojnega velikega prijatelja Slovencev (v mladosti je prevajal iz slovenščine narodne pripovedke in njegova snaha je Slovenka), kažejo vso njegovo oblikovno moč in izredno poznavanje duš. Pri njegovem zadnjem medvojnem romanu "Svet v potresu", katerega odlomek sem svoj čas priobčil v Svobodni Sloveniji (za božič l. 1961), nisem občutil take sile, kakor v teh kratkih novelicah, ki imajo vse avtobiografski okvir. V mladostne spomine je vkomponiral osebe in zgodbe, s katerimi je prišel v stik, ter jih podal v mojstrskih podobah. Realistično zrel pripovedovavec ruske šole, predstavlja v največji plastiki svoje osebe in njih okolje, seže pa globoko v psihološki problem, do dna, kjer z neizprosno logiko odkriva dejanje karakternih posameznikov v širine ekspresionističnih simbolov, kajti smeh Rozalije Duriškove že ni več samo njen smeh, temveč dobiva večnostno ceno in objektivno vrednost. Slednja teh črtic je mojstrsko delo, tako *Oče Zvan*, z motivom razmerja očeta do hčerke in zeta; *Čuša iz brušenega stekla*, ki je dala zbirki naslov, s prelepim in tragičnim razbitjem čudežne dekllice, ki bi ji Majcen dal ime Sončni žarek, Hronsky pa jo primerja kristalni čaši, ki se razbije, ko je bila v največjem blestenju porajajoče se mladostne ljubezni; potem naravnost Gogoljevski karikatura *Dobrega sina*, ki je v sebi prepričan, da je najboljši sin, pa je prav narobe po svojem odlašanju; *Smeh Rozalke Duriškove* z mračnjaško postavbo očeto in „grešnim smehom“ hčerke, ki dobi nadosebni pomen, ter zadnja, *Katarína Hudakova je odšla za večno*, ki je tragedija zakona zaradi majhnega nesporazumljenja oz. zaradi zaprtja vase, ki ustvarja nežnost sebi in drugim. Da dobimo podobo pisanja Hronskega, naj primerjam njegovo ustvarjanje z najboljšimi črticami Narteja Velikonje iz časa njegovega viška (realistično ekspresionističnega), katerega Slovak še previšuje. Ko bi Slovenci kaj prevajali iz slovaščine, ta zbirka Hronskega mora biti med prvimi. O delu Hronskega je napisal zgoščeno karakteristiko urednik dr. S. Mečiar.

Kot tretje izdanje Slovaške matice pa je letos (1965) izšla nova zbirka pesmi najpomembnejšega in največjega slovaškega pesnika v emigraciji *Rudolfa Dilonga*, pod naslovom *Brehy Slobody* (Bregovi svobode). Ta pesnik, frančiškan, katerega pesmice iz zbirke Deklica nosi punčko sem priobčil v prevodu že l. 1938 v Slovincu (kjer je bila že tedaj priobčena tudi njegova slika), je že pred vojno veljal za enega najboljšega modernega slovaškega pesnika, ki ga je češki lit. zgod. Arne Novak v svoji zgodovini prištel med generaciji surrealistov. Poleg 9 knjig pred vojno, je samo v emigraciji v Buenos Airesu izšlo 15 njegovih knjig ter obširna knjižna študija o njem (str. 143), ki jo je spisal slovaški kritik Žat'ko pod imenom *Jan E. Bor* (1957)

ter tudi esej o njem v kasteljanščini, ki ga postavlja na evropsko višino.

Pričujoča zbirka ni kakšna antologija iz pesnikovih del, o kateri govori dr. Mečiar v besedi, pripisani zbirki, da bi je bili Slovaki že zdavnaj potrebni, pač pa je kljub temu neke vrste jubilejna zbirka, kajti z njo slavi pesnik 60. letnico rojstva (roj. 1905), ter je v njej zbral 60 pesmi, „s katerimi se zahvaljuje Bogu za svoja leta“. Zbirka je precej obširna ter ima sedem delov, razdeljenih po snoveh, ki jih opeva. Prva osemstranska pesem slika svoje življenje v prisposobi čudežnega dečka, ki z domačih gor preko zgodb časa blodi po izgnanstvu in zaključuje z verzom:

Svoboda, pozdravljena! Pristan očeta in matere!
Srečno je jokati, kjer se belijo vrata,
kjer duše neso nad križpotji
večnosti luči, jutra, ki ne ugasnejo.

Nadaljni razdelki vsebujejo himnične molitve Bogu, ki jih poje kot menih, kot izgnanec. Tu so prošnje za mir, za mater in za ljubezen, razgovor z angeli in s svetimi menihi, zlasti s sv. Fračiškom Asiškim. S temi svetniki in drugimi (sv. Antonom) se srečuje tudi v oddelku Hodeč po nebu, ki ga zaključuje s tožbo nad propadanjem krščanstva v svetu:

Bog moj, zakaj so zdaj razpokali stebri vekov
in nas roka tajne službe hudičeve vodi v pogin?

Od teh religioznih pesmi vodi pot k domoljubnim, pod naslovom Domovina, pri katerih spremeni ritem in se odpove rimam, da pesmi dobe značaj psalmov, kakor npr. tale:

Slovaška draga, nad seboj imaš nebo,
teh meja ti nihče ne more zapreti.

Ako se bo kdo vrnil spet k tebi,
prvi bodo pojoče ptice.

Tudi čebele medonosne poznajo
svoj kraj po uljnakih.

Kadar molim zate, odposlani val
ne zadene ob železno zaveso.

In moj duh glasno vzpenja krila,
še v njem dremlje vonj naših trav.

Še ima oči uprte vame
zemlja z mojim imenom.

Ostajaš, ljubezen naša, nezlomljiva
v blodnjah vseh dni.

Po domovinskem ciklu sledi spet cikel o Ljubezni, božji namreč, do ljudi in stvari in bližnjega, da nadaljuje spet v novih ritmih mladostne spomine in himne o usodnih koreninah bivanja stvari, da konča z rimanimi slavospevi „Deželi krasni pod Tatrami“. Jesenski listi so pesmi svobodi in veri. Vso zbirko pa zaključuje z Večno molitvijo, ki se začne:

Jaz, Rudolf Dilong, trubadur
in po milosti božji siromak,
zapiram knjigo, ciklus oblačni,
žalostni abecednik.

Jaz, tega veka bedni siromak,
stresam prah, Gospod, z nog,
to, kar ti dajem, skloni pogled,
je moja slabost in noben dar;
brez tople zemlje, brez višin
ostala mi je le tišina —
kaj naj ti dam — nikogar sin? —
Bodi, Gospod moj, z nami?

Tako je Slovaška Matica počastila 60-letnico svojega resničnega emigracijskega barda, pesnika franciškana Rudolfa Dilonga. Njega, ki je svoj čas napisal tudi pesem o pobijanju genijev, za katero mu je dala navdih goreča smrt našega pesnika Franceta Balantiča, in jo posvetil njemu. Ali ne bi kazalo, da bi se zato tudi Slovenci podrobneje seznanili z njegovo poezijo, morda vsaj za ta njegov jubilej? Mi pri Slovenski kulturni akciji, pri katere slovaškem večeru je svoj čas osebno sodeloval z recitacijo pesmi o Balantiču, mu k jubileju, ki ga praznuje v Združenih državah, iskreno čestitam. Prav tako pa tudi delovanju Zamejske Slovaške Maticice, ki se tako uspešno uveljavlja pod vodstvom predsednika in urednika prof. dr. Mečiarja.

Tine Debeljak

Zvezek zajema 64 strani, a sta dve tretjini posvečeni kulturni delavnosti osebja šole in dijaških izvenšolskih stvaritev. Tako je doktor Pavel Zablatnik prispeval obširen članek o akademiku in profesorju Ivanu Grafenauerju, posebno študijo jubileju Danteja pa je posvetil prof. dr. Stanko Cegovnik. Jože Wakounig piše o dunajski univerzi in Slovencih, dr. Reginald Vošpernik pa o Koroški pred sto leti. Glasbeni del je obdelal dr. France Cigan.

— Alexis de Tocqueville velja za očeta evropskega liberalizma. Njegovi spisi o demokraciji imajo klasično veljavo. Založba Galimard je napovedala izdajo njegovih zbranih spisov in je že izšel XII. zvezek spominov, ki ga je uredil J. P. Mayer. Ker spomini dosedaj še niso bili objavljeni, so izzvali veliko pozornost in je bilo povsod opaženo, kako je pisatelj zrl na sodobnost z odporom in zagrenjenostjo. Hudo je obsodil julijsko monarhijo (1830-1848), da si je bil nekaj časa celo njen zunanji minister. Pariška kritika navdušeno pozdravlja izid in opozarja na njegovo literarno vrednost, ker so portreti nekaterih osebnosti podani res mojstrsko. Kritik pri NRF celo poudarja, da je bil pisatelj eden najboljših pesnikov romantike.

— Pri založbi Editions Universitaires v Parizu je začela izhajati zbirka "Clasiques du XX siècle". Založba ni oklevala izdati študijo o Ezri Poundu, toliko oklevetanem ameriškem pesniku zaradi njegovih političnih nastopov, zlasti med drugo svetovno vojno, ko je bil protiameriški propagandist pri italijanskem fašističnem radiu. Po 1945. so ga postavili pred sodišče v New Yorku, kjer pa razprave še vedno niso privedli do konca, ker so pač prizanesli najmodernejšemu pesniku ameriškega kontinenta. Portret pesnika je za založbo napisal G. S. Fraser.

— Založba Slovenske Pravde v Londonu je izdala v obliki brošure spominske zapiske ing. Lada Beveca „Na braniku za sokolske ideale“, ob minuli stoletnici sokolstva. Avtor podaja na 60 straneh sliko dogodkov pri Sokolu I v Ljubljani, kjer sta Lubej in sodnik Jože Rus začela infiltrirati sokolstvo s komunisti. Delo podaja marsikaj, kar dosedaj ni bilo znano v toliki meri in je le obžalovati, da avtor ni obsega pomnožil, ker bi s tem zgodovinopisju gotovo še bolj koristil.

— Kardinal Ottaviani je italijanski reviji "Studi sociali" izjavil, da so še vedno v veljavi predpisi sv. oficija o prepovedi katoličanom sodelovati s strankami, ki slone na materialističnem ateizmu. Nekateri so hoteli proglašati komunistično stranko kot demokratsko, vendar je to nemogoče, ker je komunizem zagrizen nasprotnik prave svobode. Na žalost imamo katolike, ki menijo, da je treba sprejeti tudi komunizem v fronto miru in take katolike "bi jaz imenoval kropilnikarje", ker menijo, da je dovolj, če se ob vstopu v cerkev pokrižaja z blagoslovljeno vodo. Ko so v cerkvi, se drže daleč od prižnice. Kardinal Ottaviani tudi meni, da ni prav nič res, da bi bil komunizem v padanju, ampak se zlasti v Italiji kakšno zmanjšanje napadalnosti komunizma prav nič ne opaža.

— Francosko literarno življenje ima spet svojo posebnost. Dejansko je posegel na polje umetnostne kritike msgr. Jean Rupp, škof v Monaku. Največ pozornosti pa posveča dogodkom v donavskem bazenu, zlasti opozarja na pomen umetnostnih stvaritev na Dunaju. Iz Kafke citira naslednji stavek: „Kristus je prepad luči.“

— „Dunajski vrabčki“ imajo ime dečki pevskega zbora na Dunaju. Letos slavi zbor desetletnico in je opravil del proslav jubileja s potovanjem v Rim, kjer je v Castelandolfu priredil podoknico papežu Pavlu VI. Pozneje so peli tudi pri predsedniku republike Saragatu, rimski plemski in kulturni aristokraciji so priredili poseben koncert, širše občinstvo pa jih je slišalo po radiu in televiziji. Dosedaj so živeli v samostanu v Greifensteinu, za desetletnico pa so prešli v dar grad Kobersdorf na Gradiščanskem. Dečki so v starosti od osem do petnajst let.

— Na letošnjem festivalu v Salzburgu so ponovili izvedbo Straussove „Elektre“. Že lani je doživela izreden uspeh pod vodstvom Herberta von Karajana, letos pa je bil uspeh še večji, ker je bilo nekaj novih zasedb. Glasbeni del je spremljal orkester Dunajske filharmonije. Kritika je podčrtavala dovršeno izdelanost letošnje uprizoritve. — Nič manjši ni bil uspeh Mozartove opere „Beg iz seraja“, kjer je glavno tenorsko vlogo odpel Fritz Wunderlich.

— London je v letošnjem poletju priredil Svetovni gledališki festival. Ob koncu je bilo ugotovljeno, da je bila najboljša podana drama Paula Claudela „Le soulier de satin“, v izvedbi skupine J. L. Barraulta.

— Georges Bidault je bil poleg Roberta Schumana voditelj francoskih krščanskih demokratov, zbranih v MRP. Bil je dolgoletni zunanji minister ter tudi sodavec generala de Gaullea, dokler ni prevzel vodstva borbe proti njemu, ko je dal samostojnost Alžiru, kar je Bidault smatral za največjo nesrečo Francije. Pridružil se je tajnemu vodstvu in pred preganjanjem policije je moral v emigracijo in živi sedaj v Braziliji. Založba Les Presses du Siécle je sedaj v Parizu izdala njegove spomine pod naslovom „D'une résistance a l'autre“. V uvodu pravi: „Kdor začne pisati spomine, naj ničesar več ne pričakuje od sedanjosti in bodočnosti. Kajti sicer bi se mu zgodilo, da se posluži preteklosti zato, da bi začel dvoriti sedanjosti in se priljubiti bodočnosti.“ Vendar je na čelo knjige dal za motto besede Andreja Gidea: „Kadar se bom nehal zgražati, bom začel starati.“ Kritiki pravijo, da je Bidault s spomini dokazal, kako je še mlad, ker so njegove sodbe odločne in je stil živahen. Zaključuje pa knjigo takole: „Donava ne teče skozi Dunaj, Temza ne teče skozi London in Sena ne skozi Pariz, ampak teko tam valovi reke Lethe

(smrti), edina mednarodna reka, ki je globoka in urna“.

— Gabriel Marcel je prejel lanske leto „nagrado miru“, razpisano v Nemčiji in so sredstva prispevale največje nemške založbe. Nagrado so mu podelili v katedrali v Frankfurtu. Takrat je imel dva daljša govora pod naslovom „Mir na zemlji“. Sedaj sta izšla v knjižni obliki pri založbi Aubier.

— Francoska književnost se je v zadnjih letih obogatila s popolnimi prevodi vseh del glavnih avstrijskih pesnikov in pisateljev. Pri založbi Seghers so izšla dela Hoffmannstahla, Trakla, Musila in Brocha.

— Francoski knjižni trg je že dolgo dobo pod vplivom črnih pesnikov. Mnogo bivših francoskih kolonij se je spremenilo v samostojne države in je glavni jezik pri njih še vedno francoščina. Med glasniki novih kultur je tokrat v Parizu najbolj znan Aimé Césaire, ki se je rodil leta 1912 na otoku Martinique. Tudi tuji kritiki menijo o njem, da je danes največji črni pesnik sploh. Sam se je predstavil takole: „Moj priimek užaljenec; moje ime: ponižanec; moj stan: upornik; moja starost: starost kamene dobe.“ Po drugi svetovni vojni se je vrgel tudi v politiko. Doslej je objavil šest pesniških zbirk, večinoma v času, ko je bil član francoskega parlamenta. Njegov pojav je bil tako izreden, da ga danes štejejo med največje sodobne francoske pesnike. Oče nadrealizma André Breton je rekel o njem, da je „blazna zvezda francoske poezije“. Pravijo, da si je izmislil novo francoščino, ker da je stari jezik preploh laži. Sartre je zapisal o njem: „Césaire ne razbija vse kulture, temveč samo belo kulturo...“

— Sekretariat za kulturo Slovenije je 1. julija ustavil finančni prispevek podjetju „Filmske novosti“ v Belgradu za izdelavo slovenske izdaje filmskih novic. „Filmske novosti“ so zelo nalo upoštevale, kaj se v Sloveniji dogaja, pri tem pa so še uporabljale napovedovavce, ki slovenščine sploh obvladali niso.

— James Baldwin spada med najboljše črnske pisce v ZDA. Pisateljsko kariero je začel pred 20 leti, ko je bila borba okoli črnkega problema na višku. Iz same zagrenjenosti je zapustil ZDA in odšel v Pariz, kjer je devet let delil bedo z drugimi črnskimi študenti iz Afrike. Tam se je sprijateljil z drugim črnskim ameriškim pisateljem Wrightom, pa se je potem od njega oddaljil, ko je Wright zapustil borbo svojih črnih bratov,

ZALOŽBA BARAGA

tiska se tiska se
ruda jurčec
skozi luči in sence
drugi del (1929-1936)
okrog 400 strani

ker je pač obupal. Ko se je 1958 vrnil v ZDA, je Baldwin začel pisati drame iz črnkega življenja. Prvo delo je nosilo naslov „Blues for Mr. Charlie“. Ko se je vrnil v New York, je še izjavil, da gori v sovraštvu do belcev, vendar v Parizu ni hotel ostati, ker so ga mislili izrabljati v gonji proti ZDA. Čim več je napisal, tembolj je prihajal v mirnejši odnos do problemov in ko je napisal najnovejšo delo „The Amen Corner“, je že izjavil: „Sovaštvo ne vodi nikamor. Sovaštvo je predrago in sovražiti je zaman. Kdor sovraži, čuti, kako se sam zastruplja.“ Nova drama je že bila celo leto na odru v Los Angelesu in je doživela prodoren uspeh. Newyorška premiera napoveduje podoben uspeh. Igra črnski zbor, vsebina pa se razvija v templju črnske krščanske sekte in delo izzvani v dokaz, da je sovraštvo med raznimi plemeni človeštva nesprejemljivo. Po predstavah v New Yorku bo skupina odšla na svetovno turnejo po Evropi ter Mali Aziji in končala drugo leto na dramskem festivalu v Edinburgu.

— „Mladinska vez“ je izdala pesniško zbirko Vinka Rodeta in Tineta Debeljaka ml. „Pesmi iz pampe“ in nosi prvi del Vinka Rodeta naslov „Osnovne misli“, drugi del Tineta Debeljaka ml. pa „Homo viator“. Opremil je Jure Vombergar, tiskala pa tiskarna Vilko. Naroča se na Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.

— Kakor smo že poročali, so v Ljubljani drugič izdali zbirko slovenske poezije v angleščini „The Parnassus of a Small Nation“. Prva izdaja je segala do Udoviča, druga je segla do Marijana Krambergarja in Nika Grafenauerja. Publikacijo so delili članom PEN kluba med kongresom na Bledu.

— Dnajska založba Herder je izdala zbornik za dvajseto obletnico obstoja druge avstrijske republike. Uredil je delo Ludwig Reichold in nosi naslov „Zwanzig Jahre zweite Republik“. Med 38 sodelavci so tudi imena Marčič, Tončič in Vodopivec.

XII. KULTURNI VEČER

bo v soboto 6. novembra ob 19. uri, v salonu Bullrich. Predaval pa bo univ. prof. dr. Filip Žakelj.